

Cuprins

Cuvânt-înainte	7
Avertisment	9
Capitolul I. Și drumurile mele au urmat destinul meu	15
Capitolul II. Particip la negocieri.....	41
Capitolul III. Comunitatea internațională și diplomația	58
Capitolul IV. Eșecul principiilor de politică externă bazate pe echilibrul puterii. Apariția a două blocuri în conflict, tendința de globalizare politică și economică.....	88
Capitolul V. Lumea creată la Versailles a durat două decenii, a urmat Războiul Cald și, apoi, Războiul Rece, după ce lumea a devenit bipolară.....	200
Capitolul VI. Sunt aruncat în câmpul politicii mari, în vârtoarea ei.....	261
Capitolul VII. O nouă etapă a diplomației? Corelarea ei cu sau subordonarea ei față de diplomația occidentală?.....	299
Anexa 1. Asociații ale românilor	337
Austria	337
Germania	339
Belgia.....	340
Olanda.....	341
Marea Britanie.....	342
Franța.....	342
Suedia.....	342
Anexa 2. Listă a conferințelor celui de-al Doilea Război Mondial.....	343
Anexa 3. Lista imperiilor	347

Cuvânt-înainte

Cartea oferă suportul faptic pentru unele idei fundamentale.

De când lumea este organizată în state, a fost o luptă între acestea pentru organizarea comunității internaționale, bazată pe ideea globalizării, care a fost în contradicție cu spiritul individualist; Roma antică, oraș-stat, a cucerit lumea cunoscută și a subordonat-o prin organizarea provinciilor conduse de guvernatori; așa s-a născut civilizația mediteraneeană, de unde a radiat în toată lumea; formele globalizării au diferit, preocuparea continuă și astăzi; Carol cel Mare, profitând de ideea de *universalia*, promovată de biserică, a creat imperiul său, cu diviziuni denumite comitate sau ducate, ai căror șefi au devenit independenți, creând principate sau regate; după *Pacea Westfalică* (1648), principii s-au organizat pe principiile libertății religioase, ***cuius regio, eius religio***, pentru ca, apoi, să admită domnia nominală, cu titlu mai mult de arbitru, a împăratului, ca șef suprem; în diferite forme, aceste structuri au durat până în 1918, când au fost desființate imperiile.

Cartea afirmă principiile de politică externă.

Ca peste tot, tratatele internaționale sunt legate de interese, ele pot fi modificate sau, prin *modus agendi*, aplicate păgubos; în Primul Război Mondial, tratatele încheiate de Ion I.C. Brătianu au vizat interesele fundamentale ale României Mari, dar, în lipsa unor prevederi de garanție, aplicarea lor a dus la o catastrofă națională, cel mai bine reflectată de faptul că, în fiecare comună, astăzi, curțile bisericilor sunt străjuite de monumente de slavă pentru eroii neamului, morți din nerespectarea tratatelor sau din trădarea sau incompetența guvernanților.

Cartea lămurește faptul că, prin jocuri oculte de putere, se pot ceda teritorii ilegal, așa cum a făcut Austria, care a cedat administrarea Transilvaniei, principat autonom, Ungariei, ca să o deznaționalizeze prin politicile aplicate timp de 50 de ani; în structurile feudale ale timpului, Transilvania nu a fost încorporată Ungariei decât în acest mod.

Lucrarea ajunge la concluzia că, în timpurile noastre, globalizarea s-a instalat prin metode noi, sofisticate, cum ar fi alianțele militare cu scop de apărare internă de răzvrătiții sociali sau de atacurile internaționale teroriste, dar adevărata miză a globalizării este crearea de organizații economice internaționale, fondate pe concurența democratică, la care rezistă cine poate.

Anul 1918 a fost anul întregirii României Mari, de aceea lucrarea se ocupă, pe larg, de evenimentele timpului, în context politic, social și internațional. În acest sens, pentru început, ar trebui să nu uităm că Declarația lui Wilson a fost atât o evoluție sau, mai bine zis, o continuare a revoluțiilor din 1848, care a bulversat valorile sociale și politice ale vremii; ca orice pionierat, soluțiile adoptate pe baza principiilor wilsoniene au dus la confruntările ulterioare, ale celui de-al Doilea Război Mondial și ale *Primului Război Rece*.

Ce valori au funcționat între state când eram diplomat, în plin Război Rece, poate reține cititorul din întâmplările povestite, căci eu nu le pot cuantifica.

Ar fi de dorit să citiți cartea relaxați, eventual așezați într-un fotoliu, și să nu vă cenzurați exclamațiile acolo unde textul vă cere în mod firesc acest lucru prin informația adusă. În acest sens, ne manifestăm speranța că trăirile personale ale cititorilor reprezintă o altă formă de exprimare a istoriei, care în acest fel rezonază peste epoci în sufletele noastre, inspirându-ne să contribuim, fie ca diplomați sau politicieni, la salvarea propriilor țări.

Cititorule, noi suntem oameni supuși greșelilor, singurul fără păcat este Dumnezeu, care are hobbyul de a ne menține și atunci când trădăm oamenii, ideile și națiunile, pentru talanți!

Autorul

Avertisment

Ambasadorul Sven Allard a scris o carte intitulată *Diplomat in Wien*, publicată la Köln, în 1965, în care descrie experiența personală ca diplomat la Praga și Budapesta, în scopul, nedeclarat, desigur, de a critica birocrăția socialistă în relațiile cu diplomații occidentali.

Ce ar trebui să fie lucrarea *Am fost consul în Vest?* O experiență personală, da, dar nu ca să critic statele în care am lucrat. Un crâmpei din politica de cadre a MAE din anii '60 până la Revoluție, da. Dar nu cred că am reușit decât să sugerez că diplomația, în comunism, nu era o sinecură. Procesul de pregătire a diplomaților era conceput ca să formeze funcționari de elită, care să poată interpreta și analiza fenomenele sociale ale vremii, nu numai politice, dar și culturale, științifice, arta etc.; recrutarea se făcea dintre absolvenții de la diferite facultăți care au terminat examenul de stat cu media peste 8.

În carte, fac o analiză fără patimă, deoarece, în concepția mea, ura politică nu trebuie să se extindă asupra istoriei, care, dacă nu este tratată cu ajutorul conceptelor istorice, ci, fapt grav, prin prisma conceptelor de politică joasă, adaugă idei, adesea subversive. Experiența istorică a socialismului la noi și aiurea este blamată fiind numită *ciurma roșie*, expresie creată de americani, ca să dea culoare ideilor din Războiul Rece și este folosită și acum, la mai mult de un sfert de secol de la încheierea lui; în lucrare doar am pus întrebarea: cine mobiliza forțele sociale și bruma de venituri care rămăseseră după catastrofa istorică în care ne-a lăsat un război pentru noi pierdut, la care am participat de partea învingătorilor după lovitura de stat de la 23 august 1944? De ce am plătit mai mult decât perdanții, în final? Investeau străinii în industria grea, ca acum, în electrificarea țării, în metrou sau doar în petrol și la Roșia Montană? Deschidea el, capitalul străin, porțile în care s-a școlit generația, care acum aruncă, odată cu scaldă, și copilul?

Sumar, sugerez că lumea creată după 1918, de după Primul Război Mondial, și politica mondială care a urmat nu sunt ceea ce se prezintă în documente diplomatice sau în declarații publice. În secolul al XIX-lea, americanii au afirmat că diplomația trebuie să fie, ca politică, axată pe deschiderea față de public și pe transparența deciziilor. Așa s-a născut manipularea, de o amploare diavolească, susținută de cele mai noi creații ale propagandei, dar, ce e mai

grav, și cu instituții ce se prezintă ca fiind create pentru control și adevăr. AIEA trebuia să confirme că Saddam Hussein avea arme atomice, pe care le experimenta pe copiii orfani etc. pentru a crea un *casus belli*, ca să detroneze un rebel, pus președinte în Irak să asculte, dar care a trădat. Și-a cerut scuze Tony Blair față de englezi sau față de irakieni? Și, chiar dacă ar fi așa, la ce folosesc scuzele pentru istoria falsificată¹?

Mai grav este că se creează, nu diplomatic, ci subversiv, un caz, pentru a oferi prilej de intervenție. Tipic, în istorie, este operațiunea germană de a subjuga Cehoslovacia: în 1934, un profesor ceh, Konrad Henlein (cu mamă cehă, tată german), a înființat *Deutsche Heimatfront* și, manevrat de germani, cerea autonomia sudeților; în 1935, Saarlandul votează, prin plebiscit, alăturarea la Reich; puterile mari acceptă cererea cu încălcarea Tratatului de la Versailles, prin Conferința de la München – Mussolini, Hitler, Chamberlain și Daladier. La 14 martie 1939, monseniorul Tiszo a proclamat independența Slovaciei, după o vizită la Berlin.

Totul legal, nu?

America a rămas consecventă, nu a încheiat alianțe formale, dar a participat, în fapt, la ele, atât în Primul Război Mondial, cât și în al Doilea. Războiul de Independență al Americii a fost dus fără coaliții negociate, coloniile nu aveau personalitate juridică internațională, deci nu puteau încheia acorduri. Totuși Europa a ajutat Războiul de Independență american, care a fost, mai degrabă, un război mondial între marile puteri coloniale Franța, Olanda și Spania. Anglia se apăra în Gibraltar și Menorca împotriva Spaniei, în Marea Nordului împotriva Olandei, pe teritoriul Americii de Nord ea încerca să-și recupereze coloniile în Caraibe, luptând împotriva francezilor și a olandezilor; la fel în India, Ceylon și Sumatra.

Teoretic, Războiul de Independență al Americii a fost dus de ea fără alianțe. Dar, după ce Marea Britanie a recunoscut oficial independența Statelor Unite ale Americii prin Tratatul de la Paris, Anglia a semnat, separat, tratate de pace cu Franța și Spania (care intraseră în război indirect de partea americană în 1779), punând capăt celor opt ani de revoluție. Acordul negociat de Franklin cu Franța aproape nu e menționat de istorie; este adevărat că o flotă trimisă de francezi în sprijinul coloniilor n-a ajuns la destinație, iar Marie-Joseph Paul

¹ Gordon Thomas, *Armele secrete ale CIA*, Ed. Săptămâna Financiară, 2006, p. 13, scrie: „Armele războiului bacteriologic [ale CIA, n.n.] au fost abandonate în mâinile lui Saddam Hussein pe vremea când administrația de la Washington îl considera unul dintre vlăstarele preferate”. Deci nu mai trebuiau confirmări, el lucra în „găurile negre”, nesupuse jurisdicției americane.

Yves Roch Gilbert du Motier, Marquis de Lafayette, a fost doar consultant și l-a ajutat pe Thomas Jefferson să redacteze Declarația de Independență.

În Primul Război Mondial, America a fost *ajutată* de spionajul englez, care a descifrat tratative secrete, duse prin cifru, de Germania cu Mexic; prima îi oferea secunde să participe la lupta împotriva SUA, urmând a fi recompensată cu teritorii, după ce America ar fi fost învinsă. Nimeni nu și-a pus problema că e o manipulare: asemenea tratative prin cifru? Jamie King, în cartea sa *111 teorii ale conspirației* (Editura Litera, *Săptămâna Financiară*, 2010), susține că Roosevelt știa de ordinul amiralului japonez, Yamamoto, de atac asupra navelor americane staționate la Pearl Harbor, dar nu a reacționat, dorind un *casus belli*, pentru a manipula opinia publică să accepte intrarea în război.

Documentele pe care le invoc arată că SUA își pregăteau de mult intrarea în război, că doreau participarea la construcția postbelică a lumii, în care să joace rolul principal. Și acest lucru s-a întâmplat: beligeranții pierdeau oameni și iroseau averi, iar participarea americană era, în principal, cu bunuri pentru care primea bani, încasați cash & carry.

Mai trebuie arătat că, după Primul Război Mondial, diplomații au fost ignorați, tratativele de pace s-au purtat între șefii de state sau de guverne, obținându-se o pace nici politică, nici juridică: principiile au fost doar enunțate, soluțiile au fost mai mult politice, fiind prezente doar interesele de stat ale învingătorilor, care nu fuseseră soluționate înainte de război.

Declarația lui Wilson din 1914, care a lansat principii de politică nouă, nu era chiar spontană, la ea a lucrat un întreg aparat de stat, care a ignorat politica vechii Europe a echilibrului de putere și a prescris o nouă ordine mondială, în care rolul principal urma să îl aibă SUA. Cele 14 puncte ale lui Wilson și, mai târziu, Declarația Atlanticului, elaborată de Roosevelt și Churchill, ne arată că nimic nu e întâmplător, ba mai mult, că SUA și-au pregătit din timp rolul ce urma să-l joace pe plan mondial. Așa a început rolul conducător al Americii.

America a dobândit rol conducător după al Doilea Război Mondial, când vechea Europă nu mai avea niciun cuvânt de spus, și nici putere: ea era silită la alianța cu America, mai ales în fața apariției unei superputeri, URSS, și a lagărului său, care amenințau chiar baza socială a capitalismului; puterea lagărului socialist a reușit să ajute la destrămarea sistemului colonial, acceptat și de marile puteri, în special de SUA, care avea puține colonii, nesemnificative, dar și pentru că lumea se îndrepta spre o exploatare mai subtilă a celor subdezvoltați economic și politic: globalizarea.

Un capitol din lucrare se referă la unele date istorice, nu pentru a spune noutăți, pentru că cititorii cunosc istoria recentă, ci pentru a demonstra unele

idei, chiar inadvertențe, cum ar fi capitularea Reichului prin semnături neautorizate sau cazul armistițiului din România de la 23 august 1944, care a fost o eroare, că un tratat internațional de o asemenea importanță nu se negociază verbal sau, mai rău, nu se negociază deloc, doar se execută.

Dacă ne referim numai la tratatele de pace din 1815, observăm că diplomația se „îngustează”; dacă la Congresul de la Viena a participat toată coaliția antinapoleoniană, în fapt au decis tot cei mari; tot astfel, tratatele de pace din 1948 s-au negociat și semnat numai de o parte din coaliția antihitleristă. La Ialta, Teheran, Potsdam nu s-au încheiat tratate scrise, cu obligații, ci au fost doar discuții între șefii de state mari, fără parlamente și cu ignorarea opiniei publice, aceea despre care scrie Henry Kissinger că decide în politică.

Unde este rădăcina Războiului Rece? Tot istoria ne spune.

Savantul german de origine ebraică, adoptat de SUA, Henry Kissinger, susține că întreaga politică a SUA este dezinteresată, ea urmărește doar respectarea legii internaționale și a moralei. Un lucru nu e clar, tratatele internaționale formează legea internațională, SUA respectă tratatele internaționale sau le impune? Cu morala mai e de discutat. Că românii acum câteva mii de ani au distrus Templul din Ierusalim, ca să nimicească un dușman, pe evrei, poate este un fapt istoric de acceptat ca atare; că tăria de rezistență a acestui popor se coagula prin religia propagată în templu; dar ca să duci un război cu populația civilă, ca să o îndemni la răzvrătire, mi se pare azi o crimă mondială! De ce a fost bombardată România, satele ei, orașele, fabricile care nu produceau armament? De ce a fost incendiat Vietnamul? Pentru a stăvili comunismul în Coreea, SUA a folosit 635 000 de tone de exploziv și 32 557 de tone de napalm, ceea ce a dus la moartea a 12-15% din populația nord-coreeană, dintre care civili peste trei milioane.

Deci o conflagrație a creat altă catastrofă umană și asta, cum ne spune savantul, potrivit legii internaționale. Războaiele nu mai reprezintă confruntări armate, ci nimicirea totală a civililor, dacă se poate. Ca să-i sperie pe japonezi, nu era suficientă o singură bombă atomică?

Un alt aspect.

Era de notorietate că RFG, cu știrea sau, oricum, cu acceptul aliaților occidentali, încălca regulile stabilite de ei cu privire la Berlin. De ce se încuraja o asemenea încălcare a legii internaționale? Ba mai mult, RFG pretindea ca și România să încalce regulile, la formarea cărora nu participase, dar era obligată să le respecte, cel puțin pentru a nu supăra pe una din părți.

De asemenea, declarațiile de politică externă ale SUA afirmă dreptul popoarelor la autodeterminare. Cu toate acestea, SUA era inițiatoarea politicii *suma nula* față de socialism, catalogat cu epitete din cele mai nocive. Ca și în

politica noastră internă, unde opoziția neagă tot și exagerează până la absurd neîmplinirile, tot astfel, în Războiul Rece se descoperea încălcarea dreptului omului la satele românești pentru că se aducea atingere parfumului patriarhal al obiceiurilor și al războiului de țesut manual, dar nu s-a mișcat nicio organizație neguvernamentală că în Coreea de Sud se împușcau mii de comuniști în fața camerelor de luat vederi americane, sau că Suharto (8 iunie 1921 – 27 ianuarie 2008) a ucis peste un milion de oameni de etnie chineză din Indonezia, ca să stârpească comunismul. Sau nu a existat nicio reacție față de Polonia sau Finlanda, care au atacat URSS, încălcând printre primele sistemul stabilit la Versailles. Nu era o încălcare a legii internaționale, când se ataca un stat socialist?

Și atunci mai este adevărat ce scriu în cartea mea *Drept diplomatic*, și anume că diplomația este arta negocierilor, când politica se impune cu armele?

Contrar celor spuse de Kissinger, nu dreptul și morala primează, ci politica, ea este totul, în interesul național; arareori funcționează principiul *quid pro quo*, care ar fi un troc, ca în comerț. De cele mai multe ori, propaganda acoperă realitatea politică, în loc să o explice.

Am coborât analiza la om, omul simplu, aflat în jocul politicii mari, poate faptele care le descriu nu s-ar fi întâmplat, dacă statele nu se confruntau.

Lucrarea, așadar, nu e nicio spovedanie, nicio analiză a unei realități internaționale, ea doar pune întrebări: a fost diplomația comunistă rea sau bună?; există drept internațional pentru a governa relațiile între state sau el este folosit pentru manipulare politică?; se pot bizui statele pe aliați, atât timp cât Anglia lupta în coloniile italiene în loc să apere Polonia de Hitler, cum se angajase?; a fost colaborarea corectă atunci când a existat?; URSS a luptat pe o distanță de 2 000 de kilometri cu armata lui Hitler (este adevărat, ajutată de climă și spațiu) și aliații săi, câți mai rămăseseră, Anglia și SUA, că restul puterilor europene erau neputincioase, nu deschideau, măcar formal, al doilea front?; am insistat asupra Asiei, cu istoria ei, pentru că e puțin cunoscută, triburile turco-mongole, care au schimbat lumea, nu au procedat altfel decât valorile de germanici care au distrus civilizația mediteraneeană sau au asimilat-o, dar germanicii au construit state, căpeteniile mongole sau turcice n-au administrat teritoriile pe care le-au cucerit, drept care imperiile lor s-au destrămat ca imperiul lui Alexandru Macedon, construit pentru jaf; și întrebarea finală: a încetat Războiului Rece, sau se duce cu alte mijloace, sau a coborât în confruntările interne, care se raportează la teorii și interese străine?

Oricum, o concluzie este clară: se sugerează că statele nu au prieteni, nici sentimente, ele au doar interese naționale, pentru că statul este forma

fetișizată a puterii reale. Dacă serviciile creează politica, diplomatul trebuie ori să o modeleze în tipare legale, ori să o explice, citind printre rânduri.

O carte care te ține încordat tot timpul e un miracol; cititorii pot să își pună propriile întrebări și să dea alte răspunsuri, și asta e bine, dar îi rugăm să nu fie pătimiși, dacă se referă la autor.

Dar să lăsăm cartea să vorbească.

Poate fi un document istoric peste ani?!

Autorul

Capitolul I

Și drumurile mele au urmat destinul meu

Totul are un început: la mine este datat în anul 1966.

Colegul meu Andreica Nicolae de la fosta Procuratură a Regiunii Banat a fost delegat la Procuratura Generală în luna iunie 1966 și, când s-a întors, mi-a declarat, confidențial, la un pahar de coniac cu glazură de zahăr și lămâie – băutură selectă pe atunci –, că a aflat o noutate: Ministerul Afacerilor Externe recrutează candidați pentru diplomație. Procedura era admiterea la concursul organizat la un curs postuniversitar de relații internaționale, care funcționa în cadrul facultății de drept. El, zicea amicul meu, a și făcut cerere de înscriere și așteaptă răspuns. Materiile de concurs erau două: istoria României și o parte din științele sociale de atunci – materialismul dialectic și socialismul științific.

Este vorba de HCM nr. 1003 din 27 septembrie 1962 privind organizarea și funcționarea cursului postuniversitar de relații internaționale. Hotărârea era primul act politico-legal de a pune diplomația în acord cu noua politică socialistă; diplomații școliți urmau să încadreze ministerul de externe pe baze noi, căci el funcționa cu vechiul personal antebelic, menținut din nevoie, până la încheierea tratatelor de pace, și uitat după aceea, schimbându-se doar cadrele de conducere și angajându-se câțiva muncitori ca diplomați, școliți special pentru negocierile diplomatice, la IRI, de la noi, sau absolvenți de la institutul de la Moscova, creat mai demult. (Nu se făcea diferențe de sex, cele trei Ane conduceau ministerul în interior – la cadre, la Direcția consulară și în funcția de ministru, toate de origine ebraică.)

Se încerca o primă reformă a diplomației.

Într-adevăr, între anii 1948-1958 s-au impus componentele și mecanismele noului regim după model sovietic. Se elaborează Constituțiile din 1948 și 1952, se aprobă planurile anuale și apoi cele cincinale, Partidul Comunist s-a transformat, în februarie 1948, prin fuziunea cu Partidul Social Democrat, în Partidul Muncitoresc Român. Preluarea totală a puterii de către comuniști a dus la desființarea, mai întâi, a partidelor istorice – Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal – apoi s-au desființat și Frontul Plugarilor, Partidul Popular Național (fosta Uniune Patriotică) și Uniunea Maghiarilor.

După al Doilea Război Mondial, România întreținea relații diplomatice cu 11 state. Printr-un decret din 24 februarie 1948, conform unei directive sovietice, România a desființat consulatele de carieră sau onorifice, atât pe cele aflate pe teritoriul său, cât și pe ale sale din străinătate, care ar fi putut funcționa și fără a avea relații diplomatice.

În 1947 a fost numită ministru de externe Ana Pauker, care era și viceprim-ministru, fiind prima femeie din lume care a deținut această funcție guvernamentală. A semnat, între altele, actul prin care România ceda Uniunii Sovietice Insula Șerpilor. În anul 1948, România a denunțat, unilateral, Concordatul din 1927, cu Vaticanul, primul pas care a deschis drumul spre persecuția Bisericii Catolice din România. Procesul de epurare a fost reactivat, cadrele vechi au fost scoase treptat și s-a făcut recrutarea de diplomați noi, în special dintre studenții români care au terminat Institutul de Relații Internaționale de la Moscova /IRI/actualul Institut al Ministerului Afacerilor Externe al Federației Ruse (MGIMO).

Prin cursul postuniversitar se încerca, târziu, nostrificarea diplomației și eliberarea ei de concepția sovietică, deoarece, din 1958, Gheorghe Gheorghiu-Dej a început, treptat, o desprindere de sovietici; se încerca redarea României a unui statut de relativă autonomie, fapt anevoios, dacă nu chiar periculos, pentru că structurile integrate ale țărilor socialiste obligau la acțiuni și poziții comune. Declarația din aprilie 1964 este actul oficial prin care partidul își afirma dreptul de a edifica socialismul în România, potrivit cu realitățile naționale.

Nicolae Ceaușescu, în prima perioadă (1965-1974), accentuează acest proces și promovează o politică de destindere internă și externă, în concepție socialistă, desigur, înscrisă ca doctrină de stat și de partid în 1965 la Congresul al IX-lea al partidului, revenit la denumirea de Partid Comunist. O nouă Constituție declară România Republică Socialistă.

Așadar, amicul meu Nicolae mă îndemna să fac parte, practic, din generația autohtonă de diplomați socialiști, sub conducerea unui ministru mai mult tehnocrat decât politic, deși era un vechi membru de partid, Corneliu Mănescu, venit din armată cu gradul de general maior și care avea să rămână aproape 10 ani ca ministru (1961-1972).

Era tentant și riscant totodată să încep o carieră diplomatică: plecam în necunoscut, urma să părăsesc meseria de procuror – la 28 de ani eram procuror-șef de secție la Procuratura Regiunii Banat, Timișoara era un oraș frumos, civilizată, care oferea spații de poveste și cu instituții de cultură remarcabile: operă, teatru, filarmonică, cinematografe, oameni serioși și civilizați; eu îmi întocmisem o familie și aveam un copil, care vorbea mai mult nemțește cu bunica lui, o femeie de toată isprava, de etnie șvabă.

Totul a rămas de șueta la un pahar de coniac și niciun gând nu mă străbătea spre aventură, până când am ajuns acasă. De vorbă cu soția, îi povestesc discuția. Ea s-a aprins și mi-a zis: „Du-te și tu! Ce vrei, până la pensie să faci drumul la serviciu și acasă? La minister măcar călătorești!” Era dorul atavic al seminției germane de a emigra în secolul nostru, în condițiile pe care le oferea regimul socialist, închistat și bănuitor de trădarea în contact cu capitaliștii, drept care interzisese, practic, orice călătorie spre Occident? Era o acceptare ca timp de doi ani să fim despărțiți, sau o dorință? Această ultimă amărăciune a deschis sâmburele hotărârii: a doua zi am trimis o cerere la MAE, să mă înscrie la concurs.

În circa două săptămâni primesc aprobarea, mi se trimit și două broșuri cu bibliografie, care numai pentru a fi trecută în revistă îți consuma timp și provoca spaime. Unde să găsești atâtea cărți? Și când să le citești, că examenul era fixat în două săptămâni. „Nicolae, Nicolae, în ce belea m-ai băgat!”, îl blestemam eu creștinește pe bunul meu amic. Nu luam concursul, nu era o catastrofă. Colegilor și șefului, procurorul Ioan Pentek, nu le-am spus nimic, dar ce nu se află într-o lume bârfitoare precum cea în care trăim? Recent, terminasem la Procuratura Generală un curs de 6 luni de perfecționare a cadrelor de conducere și mă întorsesem cu un braț de cărți, pentru că fusesem șeful promoției. Consecința ar fi fost ca, de la marginea pedestalului pe care tronam, zâmbitorii mei colegi să gândească mocnit și cu dispreț: „Și el credea că și la minister va fi primul?”

Dar eu am apucături de catâr, mă încăpățânez când trebuie să fac ceva și nu disper ușor.

Așa că îmi iau concediu, umblu la biblioteci să găsesc bibliografia indicată, pun burta pe un tratat de Istoria României, recent apărut, în trei volume (coautor era profesorul Constantin Manciu, care îi examina pe concurenți la diplomație). Istoria noastră se rescria, dar și situația internațională era reevaluată, mai ales acțiunile și diplomația premergătoare războiului. Articolele din broșuri spuneau lucruri noi, dar autorii făceau risipă de cuvinte, încât ca să reții o dată și o acțiune trebuia să străbați, mormăind, zeci de pagini cu divagații. Istoria de care am vorbit era scrisă după tipicul învățaturii marxiste, potrivit căreia masele făuresc istoria, astfel că insera statistici cu muncitori, cu mișcarea socială, condusă de partid, încât pe bună dreptate era, vorba lui Creangă, *cumplit meșteșug de tâmpenie* să reții atâtea date nefolositoare. Dar la un concurs se poate să îți dea să tratezi o notă de subsol, să îți testeze vigilența!

Eu, cu cartea în mână, asistam la îndemnul bunicii lui Sorin, fiul meu: „Lass Vati in Ruhe”, adică „Nu-l deranja pe creștin”.